

WAXWEILER, Emile (Mechelen 22 mei 1867 – Londen 27 juni 1916).

Werd na ingenieursstudie te Gent verbonden aan het door minister van nijverheid en arbeid opgerichte Office de Travail. Benoemd tot hoogleraar aan de school voor Politieke en Sociale Wetenschappen van de Université libre de Bruxelles en in 1902 aldaar eerste directeur van het door Ernest Solvay gestichte Institut de Sociologie doceerde Waxweiler er onder meer statistiek, financiële wetenschappen en politieke economie. Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog week hij uit naar het buitenland en was in dienst van de Belgische regering. Voor het eind van 1914 maakte hij zijn bekend gebleven werk *La Belgique neutre et loyale* af. Daarin wijst hij de Duitse beschuldigingen, als zou

België zijn onzijdigheid niet zijn nagekomen, van de hand en verdedigt hij zodoende zijn in opspraak gebracht vaderland, en samen daarmee de zaak van de kleine naties en het regime van bestendige neutraliteit. Dit en gelijksoortige geschriften kwamen in verscheidene talen van de pers. In de winter 1915-1916 was Waxweiler de persoonlijke afgevaardigde van koning Albert I bij geheime vredesbesprekingen met de Duitsers. In juni 1916 nam hij in Londen deel aan conferenties tussen de geallieerden over handelsvraagstukken; daar verongelukte hij.

Waxweiler behoort in de V.B. tot de interessante galerij van flamingantische Walen. Als zodanig vinden we hem als jong afgestudeerde te Gent in het **Hooger Onderwijs voor het Volk**, waar hij in de jaren 1890 lessen gaf, in het Nederlands, over sociologie, toen een nieuwe wetenschap. Waxweiler was ervan overtuigd, dat Nederlandstalig hoger onderwijs de enige zekerheid gaf voor een zich sterk en harmonisch ontwikkelend Vlaanderen, wat een maximum aan volkskracht zou opleveren voor het ene Belgische vaderland. Hij was een werkzaam lid van de tweede **hogeschoolcommissie** (1907-1914) en een van de ondertekenaars van het door haar uitgebrachte verslag over de ver nederlandse der Gentse universiteit. Evenals **Lodewijk de Raet** had Waxweiler grote belangstelling voor Vlaanderens sociale en economische ontwikkeling. De Raet was Waxweilers medewerker geweest voor de nijverheidstelling van 1896. Niet alleen in Vlaanderen, maar ook aan de Brusselse universiteit en in andere verfranste kringen hield Waxweiler zijn Vlaamsgezinde opvattingen nooit verborgen.

WERKEN: *Le charbon dans le nord de la Belgique. Le point de vue économique et social*, 1904; – ‘Sociale bewegingen in Vlaanderen sedert 1830’, in *Vlaamsch België sedert 1830*, VI, 1912, p. 242-256; – *La Belgique neutre et loyale*, 1915; – *Der europäische Krieg. Hat Belgien sein Schicksal verschuldet?*, 1915; – *Le procès de la neutralité belge. Réplique aux accusations*, 1916; – *Der europäische Krieg. Belgien hat sein Schicksal nicht verschuldet. Eine Antwort auf deutsche Anschuldigungen*, 1916; – *België onzijdig en zijn plicht getrouw*, 1917.

LITERATUUR: (H. Vos), ‘In Memoria’, in *Het Vlaamsch Nieuws* (29 juni 1916), *Vrij België* (30 juni en 7 juli 1916), *Nieuwe Rotterdamsche Courant* (1 juli 1916); – E. Mahaim, ‘Emile Waxweiler’, in *BN*, XXVII, 1938, kol. 136-145.

REGINALD DE SCHRYVER*